

БЪЛГАРСКАТА

ИКОНОМИКА

МЕСЕЧЕН ОБЗОР

Използвани са данни към 19 октомври 2022 г.

Брутен вътрешен продукт – ревизирани данни

На 19.10.2022 г. Националният статистически институт публикува ревизирани статистически редове от данни по Националните сметки. Съгласно тях, номиналната стойност на БВП за 2020 и 2021 г. бе повишена, като за 2021 г. повишението бе с 6.3 млрд. лв. Спадът на БВП за 2020 г. бе ревизиран от 4.4% на 4%, а реалният растеж за 2021 г. бе съществено завишен – от 4.2% на 7.6%. За първото полугодие на 2022 г. реалният растеж на БВП възлезе на 4.1%, при 4.5% преди ревизията.

Краткосрочна бизнес статистика

През август растежът на краткосрочните индикатори се ускори. Промисленото производство нарасна с 18.4%, като ускорението се дължеше на преработващата промишленост и по-конкретно на *производството на метални изделия и хранителни продукти*. Растежът на оборота в промишлеността бе 92.2%, а по-отчетливо ускорение имаше при оборота на вътрешния пазар, чийто растеж достигна 112.6%. Той бе движен

от *енергийните, хранителните продукти и металите*. Индексът на строителната продукция се повиши с 3.9% основно заради сградното строителство. При оборота в търговията на дребно бе отчетен растеж от 2.1%.

През септември спадът на показателя за доверието на потребителите продължи, докато бизнес климатът се подобри. Оценките за текущото бизнес състояние на предприятията в услугите и търговията на дребно бяха благоприятни. В същото време се влошиха очакванията за производството в промишлеността и за строителната активност през следващите три месеца. Потребителското доверие се понижи с 2.4 пункта поради влошаване на очакванията за финансовото състояние на домакинствата и за икономическата ситуация в страната.

Пазар на труда

Броят на регистрираните безработни към края на септември намаля до 138 380 души, което бе най-ниската стойност на показателя за последните тридесет години. През летните месеци на годината стойността на показателя се стабилизира и вече не бе наб-

людаван низходящият тренд от началото на 2021 г. Недостигът на квалифицирана работна сила продължи да бъде сред основните пречки за развитие на бизнеса, като вероятно нуждите от допълнителна заетост ще бъдат задоволявани чрез лица, които понастоящем са извън работната сила. Очаква се тенденцията в динамиката на регистрираните безработни да се пречупи през последните три месеца на годината и те да започнат да се увеличават.

Инфлация

Инфлацията през септември спрямо предходния месец бе 0.7% според ХИПЦ. С водещ принос бе продължаващото поскъпване на храните (2%). В групата на енергийните стоки бе отчетено средно поскъпване от 1%, след като повишението в административните цени на природния газ с 16.7% спрямо август, както и на твърдите горива с 11.7%, до голяма степен бе компенсирани от спад за трети пореден месец при цените на транспортните горива – с 5.1%. Цените на неенергийните промишлени стоки също се повишиха средно с 1%. Единствено при цените в сферата на услугите бе отчетено пони-

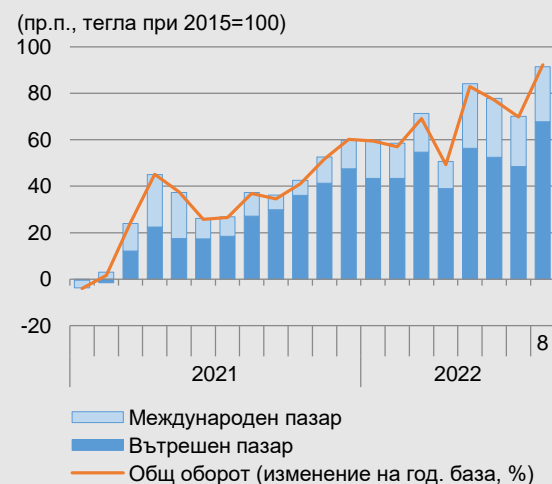
жение от 0.9% спрямо предходния месец, което се дължеше на поевтиняване най-вече на услугите по настаняване и пакетни почивки след края на активния летен сезон. В същото време общественото хранене продължи да отчита повишение в цените – с 1.6%.

Годишният темп на инфлацията продължи да се ускорява до 15.6% през септември. Храните запазиха водещия си принос, следвани от енергийните стоки, като заедно продължават да формират около 2/3 от повишението на общия индекс спрямо същия месец на 2021 г. Базисната инфлация се повиши до 12.7% на годишна база, като най-съществено ускорение имаше при международните полети, както и при облекло и обувки и фармацевтични продукти.

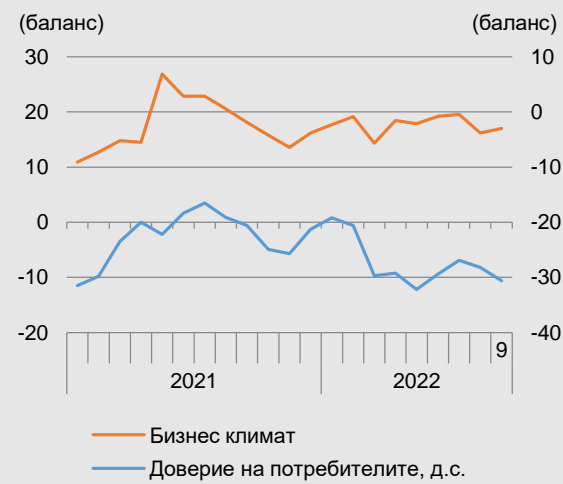
Външен сектор

Балансът по текущата сметка остана положителен през юли, като натрупаният от началото на годината излишък се повиши до 1% от прогнозния БВП. При *търговията със стоки* се запазиха двуцифрени темпове на растеж, повлияни от нарастващите цени. През юли увеличението на износа с 40.5% на годишна база отново беше изпреварено

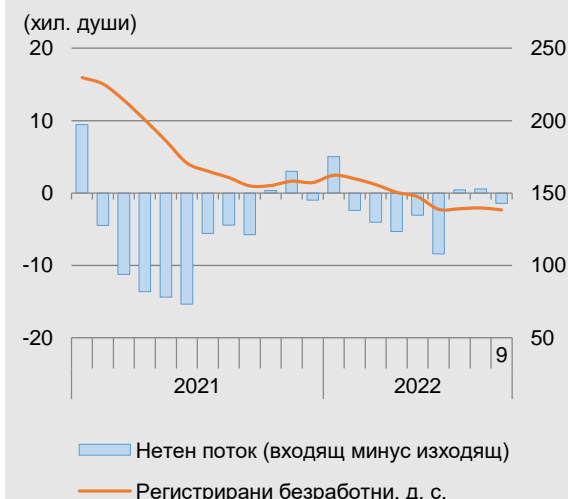
Граф. 1 Приноси към оборота в промишлеността

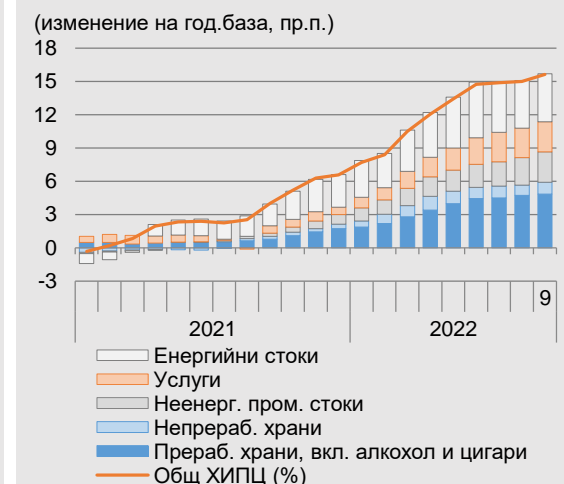
Граф. 2 Бизнес климат и доверие на потребителите

Граф. 3 Нетен поток и брой безработни

Граф. 4 Приноси по основни компоненти на ХИПЦ

от това на вноса с 55.1%, което допринесе за разширяване на търговския дефицит както за месеца, така и за годината. От друга страна, продължаващото възстановяване на приходите от пътувания на чужденци в страната подкрепи по-високия излишък при *услугите*. Балансът на *първичния доход* също се подобри спрямо година по-рано, тъй като отчетените плащания към инвеститори-нерезиденти все още са под миналогодишните. Излишъкът по *вторичен доход* също нарасна през месеца, както и за периода от началото на годината. Динамиката бе предопределена от по-високите входящи трансфери от чуждестранни институции.

Брутният външен дълг достигна 50.9% от прогнозния БВП, като най-голям дял представляваха задълженията, свързани с ПЧИ, и дългът на частния нефинансов сектор. Краткосрочният дълг по остатъчен матурирест бе 40.4% от общия.

Финансов сектор

Кредитът за частния сектор продължи възходящата си тенденция през август и се увеличи с 13.9% на годишна база, при ръст от 13% в края на предходния месец. Основен принос за това имаха кредитите за домакинствата, които постигнаха растеж от 15.1% спрямо 14.9% в края на юли. Потребителските кредити ускориха годишния си темп на нарастване до 13.5%. Същевременно, въпреки лекото си забавяне (до 18% при 18.2% в края на юли), жилищните кредити имаха най-голямо увеличение в абсолютно изражение,

подкрепени от рекордно ниските лихвени проценти по кредити и депозити, заедно с двуцифрен темп на инфлация и нарастващи цени на жилища. Кредитите за нефинансовите предприятия също имаха значителен принос, нараствайки с 12.1% годишно срещу 11% месец по-рано. Този път средносрочните кредити (с матурирест от 1 до 5 години) бяха водещи с ръст от 14.4%, следвани от овърдрафта, чийто темп се ускори до 26% на годишна база.

Среднопретегленият лихвен процент по кредитите за нефинансовите предприятия се понижи с 16 б.т. през август и достигна 2.30% – много близо до постигнатия през април минимум. Средният процент по жилищни кредити остана без промяна за трети пореден месец на най-ниската си историческа стойност от 2.51%. Единствено цената на потребителските кредити се повиши – с 10 б.т. до 8.22%. Среднопретегленият лихвен процент по срочни депозити достигна 0.63% през август. Това е най-високата му стойност от май 2016 г., след като лихвените проценти във всички валути за НФП и домакинства се увеличиха. Най-значимо нарастване имаше при лихвения процент по депозити за НФП в щатски долари, чийто дял в новоприетите депозити за месеца беше 58%.

През второто тримесечие на 2022 г. поскъпването на жилищата в страната се ускори до 14.6% спрямо същия период на 2021 г., което е и най-високият растеж на показателя от 2009 г. насам. Сред шестте града с население над 120 хил. д., най-същест-

вено ускорение на индекса за второ поредно тримесечие бе отчетено в Русе с ръст от 23.3% на годишна база. След него се нареди София-град, където жилищата поскъпнаха със 17.3% спрямо същия период на 2021 г. Нарастването на разходите в строителството за същия период отчитат съществено ускорение до 56.7%, което се дължи най-вече на поскъпване на строителните материали, отколкото на разходите за труд. По данни от Агенция по вписванията, от началото на текущата година ръстът на сделките с недвижими имоти съществено се забави, а през третото тримесечие дори бе отчетен спад от 7.2% на годишна база (при 30.1% нарастване за страната средно за 2021 г.). Понижение бе отчетено и в шестте най-големи града, като за София то възлезе на 15.2%. При ипотеките тенденцията бе сходна, като понижението през третото тримесечие възлезе на 2.4% средно за страната, докато в София бе отчетено минимално нарастване с 1.5%. На фона на по-малкия брой сделки и ипотечи, средномесечните обеми новоотпуснати жилищни кредити остават сравними с тези от второто тримесечие и много високи в исторически план, което в най-голяма степен може да се отдаде на ръста на цените. Ако тенденцията за спад на сделките продължи и през четвъртото тримесечие, може да се очаква период на охлаждане на пазара. Доколкото все още не се наблюдава повишение на лихвените проценти, водещ фактор за понижаване на търсенето би било достигнатото високо ниво на цените, което вече кара купувачите да преосмислят намеренията си за покупка.

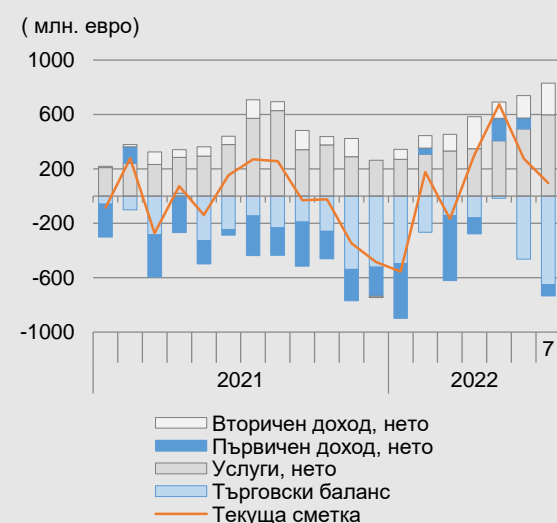
Фискален сектор

Към края на август излишъкът по Консолидираната фискална програма нарасна до 1.1% от прогнозния БВП. Общите бюджетни постъпления се повишиха със 17.4% на годишна база, като водещ принос имаха данъчните приходи с ръст от 14.8%. Повече от половината увеличение на последните се дължеше на по-високите приходи от косвени данъци и по-точно на ДДС принос. При приходите от преки данъци и социалноосигурителни вноски също бе отчетен двуцифрен темп на нарастване и сходни приноси към по-високите данъчни постъпления. През юли по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ започнаха да постъпват вноски от публичните предприятия от сектор „Енергетика“, от които като субсидии бяха изплатени компенсации на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия. Вноските се отразиха в по-високи неданъчни приходи с 31.4% на годишна база.

Към края на август общите бюджетни разходи нараснаха с 15.3% на годишна база, поради по-високите субсидии за нефинансовия частен сектор и разходите за социално осигуряване, свързани съответно с увеличението на пенсионните плащания и мерките за подкрепа в отговор на високите цени на електроенергията и газа.

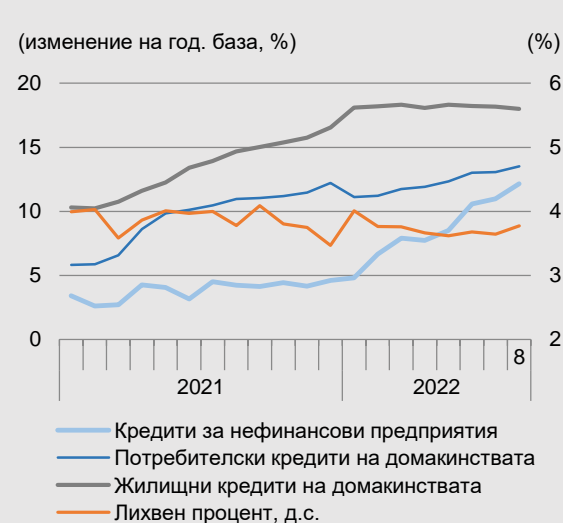
Общият държавен дълг, в т.ч. гарантираният дълг, достигна 20.6% от прогнозния БВП, като вътрешният дълг представляваше 6.6% от БВП, а външният – 14%.

Граф. 5 Текуща сметка по компоненти

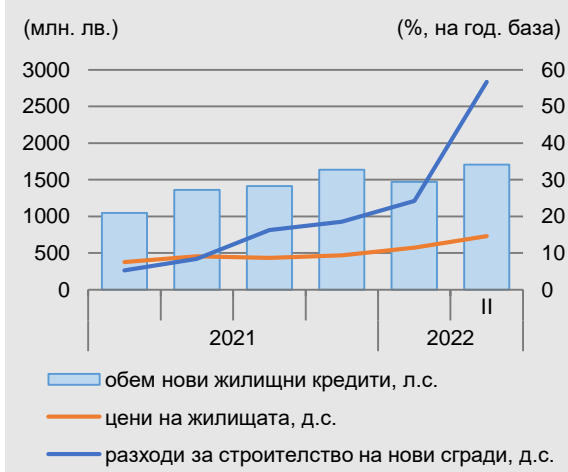
Източник: БНБ

Граф. 6 Кредит към частния сектор

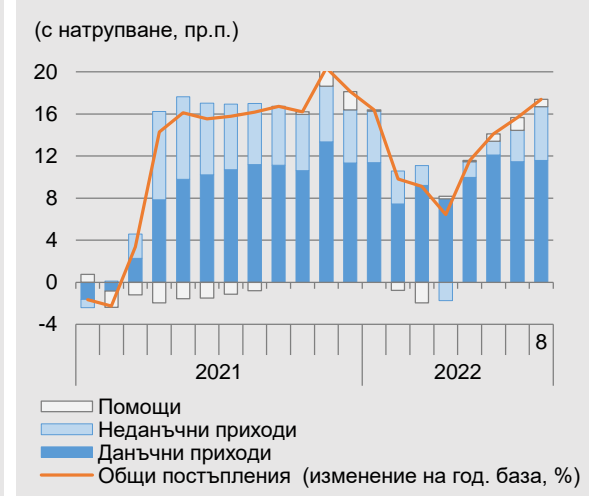
Източник: БНБ

Граф. 7 Индекс на цените на жилищата, разходи в строителството и обем на жилищните кредити

Източник: БНБ, Евростат

Граф. 8 Приноси към общите приходи и помощи

Източник: МФ

ОСНОВНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ	мерна единица *	ГОДИШНИ ДАННИ			ТРИМЕСЕЧНИ ДАННИ					МЕСЕЧНИ ДАННИ												
		2019	2020	2021	III'21	IV'21	I'22	II'22	III'22	09'21	10'21	11'21	12'21	01'22	02'22	03'22	04'22	05'22	06'22	07'22	08'22	09'22
—ФИНАНСОВ СЕКТОР																						
Международни резерви	млн. евро	24 836	30 848	34 597	32 463	34 597	33 020	33 481	36 949	32 463	30 870	31 654	34 597	30 723	31 036	33 020	31 713	32 106	33 481	32 211	34 050	36 949
Покритие на паричната база	%	149.6	137.7	141.6	144.9	141.6	135.6	141.7	146.1	144.9	150.8	158.1	141.6	149.4	148.4	135.6	143	142	142	145	139	146
Покритие на вноса	месеци	8.0	11.1	9.8	9.9	9.8	8.6	8.0		9.9	9.2	9.2	9.8	8.4	8.3	8.6	8.1	7.9	8.0	7.4		
Покритие на краткосрочния външен дълг ⁴	%	175.4	214.0	220.5	227.8	226.5	208.3	198.4		227.8	215.9	215.0	226.5	204.8	198.9	208.3	199.9	199.2	198.4	189.3		
Паричен агрегат М1	растеж, %	15.5	35.8	16.5	20.1	16.5	18.6	18.9		20.1	19.7	17.6	16.5	16.2	16.9	18.6	18.9	17.8	17.4	17.8	17.8	
Паричен агрегат М3	растеж, %	9.9	10.9	10.7	13.3	10.7	10.7	10.8		13.3	12.7	10.8	10.7	10.0	9.9	10.7	10.8	10.3	10.3	11.1	11.6	
Депозити	растеж, %	9.8	10.6	9.6	12.3	9.6	9.9	10.1		12.3	11.7	9.5	9.6	8.9	8.8	9.9	10.1	9.7	9.7	10.8	11.4	
Кредит към частния сектор ⁵	растеж, %	9.3	4.4	8.7	7.6	8.7	10.7	10.7		7.6	7.9	8.2	8.7	8.5	9.7	10.7	10.7	11.2	12.6	13.0	13.9	
Кредит към нефинансовите предприятия	растеж, %	5.9	3.0	4.6	4.1	4.6	7.9	7.7		4.1	4.4	4.1	4.6	4.8	6.6	7.9	7.7	8.5	10.6	11.0	12.1	
Кредит за домакинствата ⁵	растеж, %	9.5	6.6	13.4	11.8	13.4	14.1	14.2		11.8	12.1	12.5	13.4	13.6	13.8	14.1	14.2	14.5	14.7	14.9	15.1	
Лихвен процент по кредити ^{5,6}	%	4.3	3.8	3.9	4.0	3.7	3.8	3.7		4.1	3.8	3.7	3.5	4.0	3.8	3.8	3.7	3.6	3.7	3.6	3.8	
Лихвен процент по депозити ⁷	%	0.3	0.1	0.0	0.0	0.1	0.0	-0.1		0.0	0.2	0.1	0.0	0.0	0.0	-0.1	0.0	0.0	-0.1	0.2	0.6	
ГПР ⁸ , потребителски кредити	%	10.0	9.4	8.5	8.9	8.7	8.4	8.2		8.9	8.7	8.5	9.0	8.8	8.2	8.2	8.3	8.2	8.0	8.6	8.7	
ГПР ⁸ , жилищни кредити	%	3.5	3.2	3.0	3.0	2.9	2.9	2.8		3.0	3.0	2.9	2.9	2.9	2.9	2.8	2.8	2.8	2.7	2.8		
Валутен курс BGN/USD	края на периода	1.7410	1.5939	1.7269	1.6891	1.7269	1.7619	1.8556	2.0064	1.6891	1.6795	1.7212	1.7269	1.7532	1.7464	1.7619	1.8556	1.8257	1.8830	1.9179	1.9558	2.0064
	средно за периода	1.7470	1.7163	1.6538	1.6593	1.7100	1.7430	1.8358	1.9433	1.6621	1.6859	1.7137	1.7306	1.7290	1.7245	1.7755	1.8065	1.8498	1.8513	1.9217	1.9313	1.9769
—ВЪНШЕН ДЪЛГ																						
Брутен външен дълг (БВД)	млн. лв.	37 716	39 813	41 965	41 118	41 491	41 568	41 677		41 118	41 165	41 657	41 491	41 337	41 683	41 568	41 049	41 191	41 677	42 071		
	% от БВП	61.6	64.9	61.8	57.9	58.4	50.3	50.4		57.9	57.9	58.6	58.4	50.0	50.4	50.3	49.6	49.8	50.4	50.9		
Държавно управление	% от БВП	9.8	13.1	12.2	11.7	11.6	9.2	8.5		11.7	11.6	11.6	11.6	9.9	9.7	9.2	8.9	8.8	8.5	8.6		
Централна банка	% от БВП	1.5	1.3	2.9	2.6	2.8	2.3	2.5		2.6	2.6	2.9	2.8	2.3	2.3	2.3	2.5	2.4	2.5	2.7		
Банки	% от БВП	7.7	7.3	7.3	6.2	7.0	6.2	6.8		6.2	6.5	6.7	7.0	5.9	6.4	6.2	6.2	6.4	6.8	6.9		
Други сектори	% от БВП	20.8	20.0	18.9	17.3	17.5	15.3	15.7		17.3	17.4	17.5	17.5	15.0	15.1	15.3	15.2	15.4	15.7	15.8		
Вътрешнофирмени заеми	% от БВП	21.8	23.2	20.5	20.0	19.4	17.4	16.9		20.0	19.8	19.9	19.4	16.8	17.0	17.4	16.8	16.8	16.9	16.9		
Нетен външен дълг	% от БВП	-21.6	-25.5	-29.2	-29.8	-28.8	-25.2	-26.5		-29.8			-28.8			-25.2				-26.5		
Краткосрочен външен дълг ⁴	% от БВП	37.5	36.2	37.4	34.7	36.8	38.1	40.5		34.7	34.7	35.4	36.8	36.3	37.4	38.1	38.6	39.1	40.5	40.4		
—ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС⁹																						
Текуща сметка	млн. евро	1 148	-41	-271	496	-855	-547	1 255		-32	-24	-346	-484	-556	177	-168	305	675	276	96		
Текуща сметка, плъзгаща се база	% от БВП	1.9	-0.1	-0.4	-0.3	-0.5	-1.1	0.5		-0.3	0.1	0.0	-0.5	-1.0	-1.1	-1.0	-0.7	0.3	0.4	0.2		
Търговски баланс	млн. евро	-2 908	-1 941	-3 296	-570	-1 319	-906	-639		-192	-258	-539	-521	-496	-267	-143	-160	-17	-463	-652		
Търговски баланс, плъзгаща се база	% от БВП	-4.7	-3.2	-4.9	-3.7	-4.1	-4.5	-4.4		-3.5	-3.4	-3.7	-4.1	-4.7	-4.9	-4.7	-5.0	-4.5	-4.8	-5.5		
Износ, f.o.b.	млн. евро	29 119	27 272	34 278	8 803	9 337	10 558	12 357		3 031	3 109	3 144	3 084	3 125	3 358	4 075	3 791	4 225	4 341	4 135		
	растеж, %	5.0	-6.3	25.7	26.8	30.1	34.6	46.8		24.7	25.5	27.7	37.8	31.3	33.1	38.5	28.1	63.2	51.2	40.5		
Внос, f.o.b.	млн. евро	32 028	29 213	37 573	9 373	10 656	11 464	12 996		3 223	3 367	3 683	3 605	3 620	3 625	4 218	3 951	4 241	4 804	4 787		
	растеж, %	5.2	-8.8	28.6	27.3	31.6	38.3	44.9		22.7	21.1	32.5	42.2	48.3	38.2	30.7	34.5	45.4	54.1	55.1		
Услуги	млн. евро	4894	3089	4494	1 539	926	910	1 249		340	375	288	263	270	308	332	348	408	493	597		
Първичен доход	млн. евро	-2612	-2120	-2210	-818	-648	-836	127		-323	-204	-229	-216	-402	45	-479	-117	164	80	-83		
Вторичен доход	млн. евро	1773	930	741	345	186	284	519		143	62	134	-10	72	91	121	233	120	166	234		
Капиталова сметка	млн. евро	892	947	491	120	-74	-394	6		23	-6	30	-98	-79	-154	-162	71	52	-117	192		
Финансова сметка	млн. евро	2 966	-3 309	-255	1 370	-93	-336	421		-2 217	1 292	-970	-2 929	3 535	-483	-1 999	2 155	-520	-769	2 489		
Нетни преки чуждестранни инвестиции	млн. евро	-1 238	-2 785	-1 139	-433	179	-1 230	660		-207	-38	-60	276	-600	-312	-319	287	266	107	-135		
Нетни портфейлни инвестиции	млн. евро	1 607	765	2 304	270	444	578	428		110	-39	163	321	268	-77	387	57	-193	564	231		
Други инвестиции нето	млн. евро	2 623	-1 276	-1 321	-621	-3 264	1 681	-217		-2 104	1 345	-1 085	-3 524	3 886	-105	-2 101	1 841	-674	-1 384	2 373		
Промяна в международните резерви на БНБ	млн. евро	-559	5 794	3 606	2 685	1957	-1 757	718		2 252	-1 617	647	2 927	-3 886	200	1 929	-1 448	844	1 322	-1 284		

Забележка:

** Всички изменения на индикаторите, посочени в таблицата като растеж в %, са на база съответния период на предходната година.

За изчисление на съотношенията към БВП са използвани отчетни данни за БВП по текущи цени за 2016 г. - 95 390.5 млн. лв., 2017 г. - 102 740.6 млн. лв., 2018 г. - 109 964.4 млн. лв., 2019 г. - 120 396 млн. лв., 2020 г. - 120 553.4 млн. лв., 2021 г. - 139 012.3 млн. лв. и прогнозни данни за 2022 г. - 161 721.1 млн. лв.;

1. Растежи при съпоставими цени от 2015 г., неизгладени данни;

2. Неизгладени данни;

3. Дефлирани с ХИПЦ;

4. Краткосрочен външен дълг по остатъчен матурирет;

5. За периода август 2018 г. – август 2019 г. са извършени ревизии на данните за кредитите, свързани с целта им на използване и за февруари 2018 г. – май 2019 г. ревизиите са свързани с качеството на кредитите.

6. Лихвен процент по новоотпуснати кредити за домакинства, НТООД и нефинансови предприятия – среднопретеглен по вид, валута и срочност;

7. Лихвен процент по новопривлечени срочни депозити на домакинства, НТООД и нефинансови предприятия – среднопретеглен по вид, валута и срочност;

8. Годишен процент на разходите по новоотпуснати кредити за домакинства по оригинален матурирет, претеглен по валута и срочност;

9. Аналитично представяне, в съответствие с шестото издание на Ръководството по платежен баланс и международна инвестиционна позиция."